

Секція: 8. Міжнародна економіка

ТРОКОЗ ЮРІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ

аспірант кафедри глобальної економіки

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

м. Київ, Україна

ЗВІТ ПРО ГЛОБАЛЬНУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ - ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Звіт про глобальну конкурентоспроможність, публікується Всесвітнім економічним форумом (ВЕФ) з 1979 року та покликаний служити нейтральним та об'єктивним інструментом для урядів країн, приватного сектору і громадянського суспільства для можливості ефективного державно-приватного співробітництва в цілях підвищення майбутнього процвітання.

В рамках Звіту ВЕФ розраховується Індекс глобальної конкурентоспроможності (GCI) за розробленою методологією професора Ксав'є Сала-і-Мартіна. [3]

Щорічне оновлення індексу дозволяє країнам відстежувати свій прогрес і переглянути свої програми, коригуючи їх у разі потреби. Деякі країни використовували індекс для побудови всієї системи конкурентоспроможності та систематизували свої інституції з метою підвищення конкурентоспроможності.[2]

Можливість порівняння економік за цілою низкою показників допомагає оцінити прогалини і пріоритетні області та будувати спільні державно-приватні плани для їх вирішення.

Індекс складається із 113 змінних та 12 складових, об'єднаних у три групи (субіндекси): базові вимоги, підсилювачі ефективності, фактори розвитку та інноваційного потенціалу.

Три субіндекси дають різні значення при розрахунку загального індексу, в залежності від етапу розвитку кожної економіки (див. табл. 1), використовуючи як індикатор ВВП на душу населення, так і частку експорту сировинних товарів. При цьому слід розуміти, що вагове значення різняться для кожного субіндекса на кожному етапі розвитку. Так наприклад, субіндекс «Базові вимоги» є найбільш важливими для країн в ресурсно-орієнтованому етапі. Субіндекс «Підсилювачі ефективності» включає в себе ті критичні складові від яких залежить економічне зростання країни на етапі встановлення ефективної економіки. Субіндекс інноваційного потенціалу охоплює ті складові, які є критичними для країн на інноваційно-орієнтованому етапі розвитку.

Таблиця 1. Класифікація країн за етапом економічного розвитку згідно Звіту про глобальну конкурентоспроможність 2016/2017

Етап 1 Ресурсно-орієнтований 35 економік	Перехідний період з Етапу 1 до Етапу 2 17 економік	Етап 2 ефективно-орієнтований 30 економік	Перехідний період з Етапу 2 до Етапу 3 19 економік	Етап 3 Інноваційно-орієнтований 37 економік
Бангладеш	Алжир	Албанія	Аргентина	Австралія
Бенін	Азербайджан	Вірменія	Барбадос	Австрія
Бурунді	Бутан	Боснія і Герцеговина	Чилі	Бахрейн
Камбоджа	Болівія	Бразилія	Коста-Ріка	Бельгія
Камерун	Ботсвана	Болгарія	Хорватія	Канада
Чад	Бруней	Кабо-Верде	Угорщина	Кіпр
Демократична Республіка Конго	Габон	Китай	Латвія	Чехія
Кот-д'Івуар	Гондурас	Колумбія	Ліван	Данія
Ефіопія	Казахстан	Домініканська Республіка	Литва	Естонія
Гамбія	Кувейт	Еквадор	Малайзія	Фінляндія
Гана	Монголія	Єгипет	Маврикій	Франція
Індія	Нігерія	Сальвадор	Мексика	Німеччина
Кенія	Філіппіни	Грузія	Оман	Греція
Киргизька Республіка	Росія	Гватемала	Панама	Гонконг
Лаоська НДР	Федерація Україна	Індонезія	Польща	Ісландія
Лесото	Венесуела	Ісламська Республіка Іран	Саудівська Аравія	Ірландія
Ліберія	В'єтнам	Ямайка	Словаччина	Ізраїль
Мадагаскар		Йорданія	Туреччина	Італія
Малаві		Македонія	Уругвай	Японія
Малі		Чорногорія		Республіка Корея
Мавританія		Марокко		Люксембург
				Мальта
				Нідерланди

Молдова	Намібія	Нова Зеландія
Мозамбік	Парагвай	Норвегія
Непал	Перу	Португалія
Нікарагуа	Румунія	Катар
Пакистан	Сербія	Сінгапур
Руанда	Південна	Словенія
Сенегал	Африка	Іспанія
Сьєрра-Леоне	Шрі-Ланка	Швеція
Таджикистан	Таїланд	Швейцарія
Танзанія	Туніс	Тайвань
Уганда		Китай
Ємен		Тринідад і
Замбія		Тобаго
Зімбабве		Об'єднані
		Арабські
		Емірати
		Об'єднане
		Королівство
		Сполучені
		Штати

* Джерело: Адаптовано автором за даними Звіту про глобальну конкурентоспроможність 2016/2017 [2]

Дві третини показників індексу — це результати опитування керівників бізнесу, третина — статистичні показники. Опитуванням керує ВЕФ і проводиться на національному рівні мережею інститутів-партнерів. Для розрахунку індексу 2016 року використовувалися дані переважно за 2015 рік, опитування бізнесу проводилося у кінці 2015 року — на початку 2016 року.

Згідно опублікованого ВЕФ Індексом глобальної конкурентоспроможності 2016-2017, Україна посіла 85-е місце серед 138 країн світу (див. рис. 1), втративши за рік шість позицій (у попередньому рейтингу займала 79-у позицію).

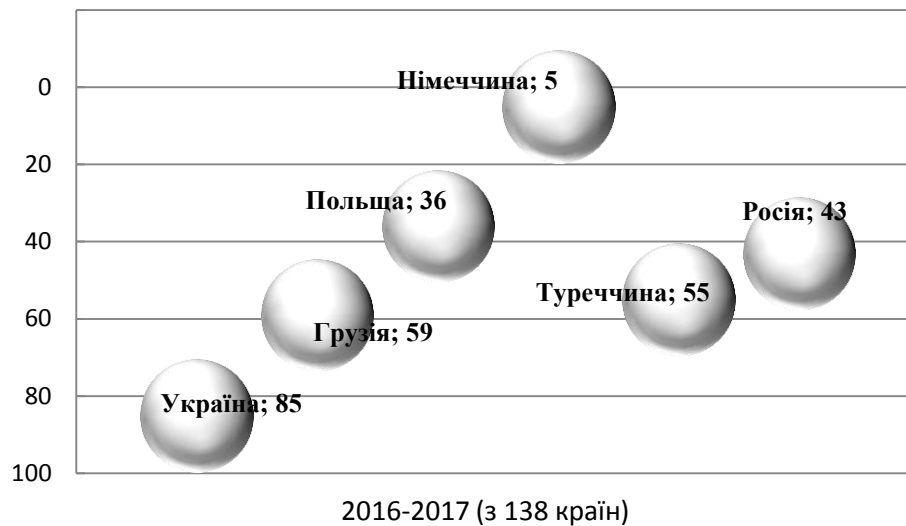

Рис. 1 Позиції України і деяких країн у рейтингу ВЕФ 2016-2017

** Джерело: Розроблено автором за даними ВЕФ [2]*

До десятки ж найбільш конкурентоспроможних країн, вже традиційно, увійшли: Швейцарія, Сінгапур, США, Нідерланди, Німеччина, Швеція, Великобританія, Японія, Гонконг та Фінляндія.

Відповідно до економічної теорії про етапи розвитку, GCI передбачає, що на першому етапі розвитку економіки, зростання залежить від базових факторів і країни конкурують на основі цих факторів виробництва - перш за все некваліфікованої робочої сили і природних ресурсів. Підтримка конкурентоспроможності на цьому етапі розвитку залежить в першу чергу від добре функціонуючих державних і приватних інституцій (1-а складова), добре розвиненої інфраструктури (2-а складова), стабільного макроекономічного середовища (3-я складова) та від стану здоров'я працівників, що мають, хоча б, базову освіту (4-а складова).

Як тільки країна стає все більш конкурентоспроможною, спостерігається ріст продуктивності разом із заробітною платнею. Далі країни переходять до етапу підвищення ефективності розвитку, коли вони повинні почати розробляти більш ефективні виробничі процеси і підвищувати якість продукції, так як заробітна плата зростає, а ціни підвищувати не доцільно. На цьому етапі, конкурентоспроможність

більшою мірою залежить від якості вищої освіти і професійної підготовки (5-а складова), ефективності ринку товарів та послуг (6-а складова), добре функціонуючого ринку праці (7-а складова), розвиненого фінансового ринку (8-а складова), можливостей використання переваг існуючих технологій (9-а складова), а також від обсягів внутрішнього й зовнішнього ринків (10-а складова).

Нарешті, коли країни переходять до інноваційного етапу розвитку економіки, заробітна плата зростає настільки, що вони здатні витримати високий рівень заробітних плат і відповідний рівень життя лише за умови конкурентоспроможності їх бізнесу з використанням найсучасніших виробничих процесів (бізнес-моделей) – рівень розвитку (11-та складова) і шляхом розробки новітніх технологій - інновації (12-а складова).

До сильних позицій України в рейтингу GCI можна віднести наступні: якість залізничної інфраструктури, кількість мобільних телефонів, баланс державного бюджету (бюджетний дефіцит), кількість дітей, що отримують вищу освіту, якість математичної освіти, доступ до інтернету в школах, кількість наукових працівників та інженерів. До слабких вітчизняних позицій в рейтингу GCI належать: інфляція, захист міноритарних акціонерів, антимонопольна політика, захист прав, робота митниці, якість доріг, платоспроможність банків, регулювання фондового ринку, податковий ефект для інвестицій, вплив правил інвестування на іноземного інвестора. [2]

Наразі, у відповідності до рівня ВВП на душу населення та частки експорту сировинних товарів, згідно методології ВЕФ, Україна відноситься до групи країн з перехідною економікою, тобто знаходиться між ресурсо-орієнтованою економікою, та ефективно-орієнтованою економікою.

Покращити вітчизняні позиції щодо конкурентоспроможності національної економіки та забезпечити якісний перехід не тільки до

ефективно-орієнтованої економіки, а і до інноваційно-орієнтовної економіки може забезпечити кропітка робота над всіма факторами та інституціями, визначеними в GCI.

Адже, Четверта Промислова Революція набуває все більшого значення для підтримки появи нових секторів економічної діяльності шляхом підвищення конкурентоспроможності реформ, які сприяють інноваціям. [1]

Звіт, в свою чергу, є нагадуванням про критичну важливість конкурентоспроможності в вирішенні міжнародних макроекономічних проблем і закладенні основи для майбутнього процвітання.

Література:

1. Четвертая промышленная революция: перевод с английского / Клаус Шваб. — Москва: Издательство «Э», 2017. — 208 с. : ил. — (Top Business Awards).
2. The Global Competitiveness Report 2016-2017 [Електронний ресурс]. — Режим доступу:
http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2016-17.pdf
3. Xavier Sala-i-Martin (2004). The making of the Competitiveness Index, (with Elsa V. Artadi), [Електронний ресурс]. — Режим доступу:
<http://www.salaimartin.com/wef-competitiveness/80-competitiveness/585-the-making-of-competitiveness-index-2003-2004.html>